

ผลการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น
ต่อการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรก*

THE EFFECT OF TRANSGENERATIONAL FAMILY COUNSELING THEORY
ON FAMILY ACCEPTANCE OF TEENAGE PRIMIGRAVIDARUM*

จีระภา ธาราสุข,

Jeerapa Tharasuk,

เพ็ญภา กุลนภาดล,

Pennapha Koolnaphadol,

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Faculty of Education, Burapha University

วารากร ทรัพย์วิระปกรณ

Warakorn Subwirapakorn

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นต่อการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรก ตัวอย่างในการศึกษาเป็นบิดา หรือมารดาและหญิงวัยรุ่นอายุ 13-19 ปี ที่กำลังตั้งครรภ์แรก ผู้วิจัยคัดเลือกครอบครัวที่มีคะแนนการยอมรับของครอบครัวน้อยที่สุดขึ้นไป 10 ครอบครัวมาเป็นตัวอย่าง สุ่มกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบวัดการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่น และโปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ดำเนินการทดลองให้การปรึกษาจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาทีโดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบสองตัวประกอบ แบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ ทดลอง 3 ระยะ คือ ระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล วิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่ม และหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม และทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีบอนเฟอโรนนิ (Bonferroni procedure)

ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลอง กับระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกในกลุ่มทดลองมีการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นแตกต่างจากกลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกในกลุ่มทดลองมีการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลแตกต่างจากระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การยอมรับของครอบครัว, หญิงวัยรุ่นครรภ์แรก, การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

*วิทยานิพนธ์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

Abstract

This research aimed to study the effect of transgenerational family counseling on family acceptance of teenage primigravida. The samples of the study consist ten families of teenagers with primigravida age ranges 13 to 19 years, and their parents. They had family acceptance score lowermost. The random sampling method was used to assign the sample into two groups: an experimental group and a control group, each group had five families. The instruments used in this research were the family acceptance questionnaire and the transgenerational Family Counseling Program. The intervention was administered for 8 sessions. Each session lasted about sixty minutes. The research design was two-factors, experimental with repeated measures on one factor. The study was divided into 3 phases: the pre-test, the post-test and the follow up. The data were analyzed by repeated measures analysis of variance: one between-subject variable, and within-subject variable and were tested for pair difference among the means by Bonferroni procedure.

The results of this study revealed that there was a statistically significant interaction at .05 between the method and the duration of the experiment. The family acceptance of primigravida teenage pregnancy in the experimental and the control group were significantly different at .05 at the post-test and the follow up phases. The family acceptance on primigravida teenage pregnancy in the experimental group in the post-test and the follow up phases were significantly different at .05 from the pre-test phase.

Keywords : family acceptance, teenage primigravida, transgenerational family counseling theory

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในบริบทของสังคมไทย หญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นยังคงอาศัยอยู่กับครอบครัวของตนเองหรือครอบครัวฝ่ายสามีเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากการตั้งครรภ์ที่เกิดขึ้นนั้นเป็นการตั้งครรภ์ที่ยังไม่พร้อม หญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ยังอยู่ในช่วงวัยที่ต้องพึ่งพิงบิดา มารดา หญิงวัยรุ่นตั้งครรภ์บางคนยังเรียนหนังสือ ไม่มีรายได้เป็นของตนเอง และการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นส่วนใหญ่ยังเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือสังคม เมื่อทราบเรื่องการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะมีปฏิกิริยาการแสดงออกในทางลบ เช่น โกรธ โมโห ดุ ด่า บางครั้งถึงขั้นทุบตี ทำร้ายร่างกาย รวมถึง การสั่งห้ามพบปะกับสามีของบุตรหญิงวัยรุ่นในขณะที่วัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ครั้งแรกก็ต้องเผชิญกับความเครียด ความวิตกกังวล ความไม่มั่นคงทางจิตใจ อีกทั้งมารดาวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการยอมรับจากบิดามารดาของตนเองอาจจะรู้สึกไร้คุณค่าและคิดฆ่าตัวตายเพื่อหนีปัญหาจากการตั้งครรภ์

Rohner (2007, 4-5) ได้กล่าวว่า มนุษย์ไม่ว่าจะอยู่ที่ไหนก็ตามมีความต้องการพื้นฐานที่อยากจะได้รับ การตอบสนองในด้านบวก (เช่น ต้องการความรัก ความอบอุ่น และความเห็นชอบ เป็นต้น) จากบุคคลที่เขาให้ความสำคัญที่สุด อย่างเช่น พ่อแม่ หรือบุคคลใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งการตอบสนองในด้านบวกนี้เป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการตามปกติหรือยุดีความรักได้ ซึ่งถ้าไม่ได้รับการตอบสนองอาจเป็นผลกระทบในด้านลบต่ออารมณ์ความรู้สึก ลักษณะบุคลิกภาพ พฤติกรรมการแสดงออก

การยอมรับของครอบครัว หมายถึง การที่บิดา หรือมารดา และหญิงตั้งครรภ์วัยรุ่นสามารถรับรู้ เข้าใจในความคิด ความรู้สึก และการกระทำซึ่งกันและกัน มีความเห็นใจ ไม่รังเกียจ สามารถให้กำลังใจ ให้การปรึกษา ตลอดจนสามารถจัดการสถานการณ์ต่างๆระหว่างสมาชิกในครอบครัวได้อย่างเหมาะสม

Ryan (2010, 207-210) กล่าวถึงประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการยอมรับของครอบครัว ว่ามีผลที่ดีทั้งต่อการเห็นคุณค่าในตนเอง การสนับสนุนทางสังคม และสุขภาพโดยทั่วไปของบุตรวัยรุ่น นอกจากนี้การยอมรับของครอบครัวยังเป็นสิ่งที่ช่วยป้องกันปัญหาสุขภาพเชิงลบ เช่น ภาวะซึมเศร้า การใช้สารเสพติด และการมีความคิดและพยายามฆ่าตัวตาย สอดคล้องกับการศึกษาของ Ansari & Qureshi (2013) ที่ค้นพบว่าการยอมรับหรือปฏิเสธของพ่อแม่ นั้นส่งผลต่อการพัฒนาความคิด พฤติกรรมและการแสดงอารมณ์ความรู้สึกของเด็กวัยรุ่น โดยการยอมรับหรือปฏิเสธมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการเห็นคุณค่าแห่งตนและการทำหน้าที่ของเด็กวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นที่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่มักจะเป็นเด็กที่มีความมั่นใจในตัวเองมากกว่าเด็กวัยรุ่นที่ไม่ได้รับการยอมรับจากพ่อแม่

การศึกษารอบครอบครัวตามแนวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นเป็นอีกแนวคิดและทางเลือกในการศึกษารอบครอบครัวที่มีประสิทธิภาพ หลักการของทฤษฎีนี้มุ่งให้ความสนใจต่อปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้นในครอบครัว โดยเน้นศึกษาที่รูปแบบสัมพันธ์ภายในครอบครัว (family relational patterns) ที่มีมาตั้งแต่บรรพบุรุษ แนวคิดนี้เชื่อว่ารูปแบบครอบครัวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน มีรากฐานมาจากครอบครัวในอดีตแต่ไม่ได้หมายความว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัวปัจจุบันนั้นเกิดมาจากครอบครัวในรุ่นก่อน ๆ ทฤษฎีนี้มีมุมมองในประเด็นการเชื่อมโยงหรือส่งผ่านจากรุ่นเดิมสู่รุ่นปัจจุบันได้ กล่าวคือครอบครัวบรรพบุรุษที่มีอิทธิพลต่อรูปแบบครอบครัวในปัจจุบันทั้งในประเด็นความรักความผูกพันในครอบครัว (attachment) การจัดการระดับความสนิทสนม (manage intimacy) การเผชิญปัญหาด้วยพลังในครอบครัว และการแก้ไขปมขัดแย้งต่าง ๆ ภายในครอบครัว (deal with power and resolve conflict) ซึ่งการที่ครอบครัวไม่สามารถจัดการปัญหาต่าง ๆ ได้ในอดีต แต่จะแสดงพฤติกรรมที่

ผิดปกติให้เห็นได้ในครอบครัวรุ่นปัจจุบัน ทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีระบบ จะเน้นมุมมองว่าครอบครัวเป็นหน่วยทางอารมณ์ (emotional unit) พฤติกรรมมนุษย์ถูกมองว่าเป็นเสมือนผลของกระบวนการพัฒนาการที่เกิดขึ้นในสถานะที่เป็นระบบการดำเนินชีวิตลักษณะหนึ่ง ครอบครัวจะเป็นเสมือนของระบบของสัมพันธ์ภาพทางด้านอารมณ์ เป็นหน่วยทางอารมณ์ที่สมาชิกครอบครัวแต่ละคนต่างมีความผูกพันกัน ประสานกัน และติดต่อกัน การเปลี่ยนแปลงเพียงส่วนใดส่วนหนึ่งของระบบครอบครัว (family system) จะส่งผลกระทบต่อส่วนอื่น ๆ ของครอบครัวและส่งผลกระทบต่อครอบครัวในภาพรวม (เพ็ญญา กุลนาคดล, 2555, 58)

จากสภาพการณ์ที่ครอบครัวมีบุตรวัยรุ่นตั้งครรภ์แรก จะส่งผลทำให้พ่อแม่/ผู้ปกครองและสมาชิกในครอบครัวเกิดความเครียด วิตกกังวล เนื่องจากเป็นสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงในครอบครัวที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน และเป็นสถานการณ์ที่สังคมยังไม่ให้การยอมรับ พฤติกรรมและการแสดงออกต่อการตั้งครรภ์ จึงมีผลต่อรูปแบบปฏิสัมพันธ์ของครอบครัว กลายเป็นความขัดแย้งและไม่ยอมรับต่อการตั้งครรภ์ ปฏิกริยาเหล่านี้ จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพทั้งของพ่อแม่สมาชิกในครอบครัว และตัวบุตรวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ โดยเฉพาะในส่วนของสุขภาพจิตของบุตรวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ ทำให้เกิดความเครียด วิตกกังวล ซึ่งมีผลต่อการปรับตัวและเจตคติต่อการตั้งครรภ์ อาจทำให้เกิดภาวะซึมเศร้าและฆ่าตัวตายได้ จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรก โดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี โดยคาดหวังว่าจะช่วยให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความเข้าใจในแบบแผนของพฤติกรรม และรูปแบบปฏิสัมพันธ์ของครอบครัวที่สืบทอดจากบรรพบุรุษมีผลต่อ

ครอบครัวปัจจุบัน มีความเป็นตัวของตัวเอง สามารถแยกตนเอง จากการถูกล้อมรวมทางอารมณ์ แยกแยะ ความคิดสติปัญญา และอารมณ์ ส่งผลให้สมาชิกในครอบครัวมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันได้ดียิ่งขึ้น ช่วยทำให้เข้าใจและให้การยอมรับต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นได้

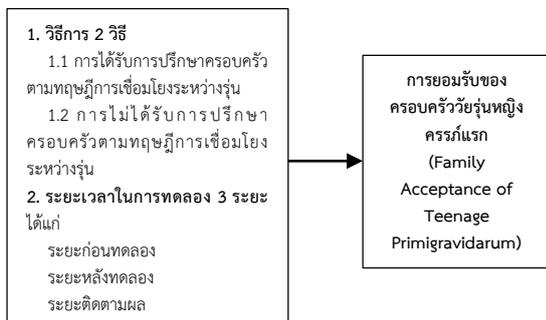
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นต่อการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกระหว่างกลุ่มที่ได้รับ การปรึกษากับกลุ่มที่ไม่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น
2. เพื่อเปรียบเทียบการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นในระยะก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยนำการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นตามแนวคิดของ Murray Bowen ที่ผู้ให้การศึกษาจะมีบทบาทในการสอนเสมือนผู้ฝึก (Coach) สมาชิกครอบครัว เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวแต่ละคนสามารถแยกตนเองจากครอบครัว ช่วยให้ครอบครัวเข้าใจแบบแผนพฤติกรรมระหว่างรุ่น สมาชิกครอบครัวสามารถจัดการกับการล้อมรวมทางอารมณ์ สามารถสะสางสิ่งที่ทุกซบใจ ค้างคาใจ อึดอัดใจ ลดความวิตกกังวล คลายความฉุนเฉียว ผ่อนคลายบรรเทาอารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้ โดยใช้แนวคิดจากการศึกษาวิจัยของ Herring (2011) มากำหนดเป็นกรอบแนวคิดของการยอมรับของครอบครัวโดยมีองค์ประกอบการยอมรับของครอบครัว 4 องค์ประกอบ คือ ด้านการเสริมสร้างวุฒิภาวะของสมาชิกในครอบครัว ด้านการสร้างมิตรภาพภายในครอบครัว และด้านบรรยากาศทางอารมณ์ในครอบครัว ด้านความ

รับผิดชอบของครอบครัว ซึ่งสรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experiment) เพื่อศึกษาผลการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นต่อการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกโดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองสองตัวประกอบแบบวัดซ้ำหนึ่งตัวประกอบ (two-factor experiment with repeated measures on one factor) (Winner, Brown, & Michels, 1991, 547-557) ทำการเก็บรวบรวมในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

ประชากร คือ ครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ครั้งแรกที่มารับบริการฝากครรภ์ที่แผนกฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดระยองจำนวน 42 ครอบครัว

ตัวอย่าง คือ ครอบครัวที่มีบุตรวัยรุ่นหญิงตั้งครรภ์ครั้งแรกที่มารับบริการฝากครรภ์ที่แผนกฝากครรภ์ ณ โรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง จำนวน 10 ครอบครัว และสุ่มเข้ากลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว ได้กลุ่มทดลองที่เป็นบิดา 1 คน มารดา 4 คน และหญิงวัยรุ่นอายุ 14-17 ปี ที่กำลังตั้งครรภ์แรกและมีอายุครรภ์ 12-16 สัปดาห์ จำนวน 5 คน

เกณฑ์การคัดเลือกตัวอย่าง คือเป็นบิดาหรือ มารดา และวัยรุ่นหญิงอายุ 13-19 ปี ที่กำลังตั้งครรภ์ครั้งแรก และเป็นการตั้งครรภ์ที่ไม่พึง

ประสงค์ ไม่ได้สมรส และไม่ได้อยู่ร่วมกันกับสามี และอาศัยอยู่กับบิดา มารดา ของตัวเอง โดยการนำคะแนนจากการทำแบบวัดการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นมาจัดเรียงลำดับจากน้อยไปมาก และเลือกครอบครัวที่มีคะแนนน้อยที่สุดขึ้นไป 10 ครอบครัว และมีค่าคะแนนของแบบวัดการยอมรับของครอบครัวที่มีความสอดคล้องกัน โดยพิจารณาความสอดคล้องจากค่าสัมประสิทธิ์สัมพันธ์แบบเพียร์สันมากกว่า .80

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์วัยรุ่นหญิงครรภ์แรก โดยผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Herring (2011) ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการเสริมสร้างวุฒิภาวะของสมาชิกในครอบครัว ด้านการสร้างมิตรภาพภายในครอบครัว ด้านบรรยากาศทางอารมณ์ในครอบครัว และด้านความรับผิดชอบของครอบครัว มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ เป็นข้อคำถามในลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ ตามแนวทางของลิเคอร์ท (Likert Rating Scale) คือ ไม่จริงที่สุด ไม่จริง จริงบ้างไม่จริงบ้าง จริง และจริงที่สุด ซึ่งมีข้อคำถามด้านบวก 17 ข้อ ด้านลบ 23 ข้อ และได้พัฒนาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิ 4 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับบิดาหรือมารดา และวัยรุ่นหญิงครรภ์แรก ที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน และหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของเครื่องมือ เท่ากับ .95

2. โปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ผู้วิจัยสร้างโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นตามแนวคิดของ เมอร์เรย์ โบเวน (Murray Bowen) ผู้วิจัยทำการทดลองทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ โดยมีรายละเอียดการให้

การศึกษาดังนี้

- ครั้งที่ 1 การปฐมนิเทศและสร้างสัมพันธ์ภาพ
- ครั้งที่ 2 การรักษาสัมพันธ์ภาพและการประเมินครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์
- ครั้งที่ 3 การพัฒนาการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกด้านการเสริมสร้างวุฒิภาวะของสมาชิกในครอบครัว
- ครั้งที่ 4 การพัฒนาการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกด้านการสร้างมิตรภาพภายในครอบครัว
- ครั้งที่ 5 การพัฒนาการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกด้านบรรยากาศทางอารมณ์ในครอบครัว
- ครั้งที่ 6 การพัฒนาการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกด้านบรรยากาศทางอารมณ์ในครอบครัว
- ครั้งที่ 7 การพัฒนาการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกด้านความรับผิดชอบของครอบครัว
- ครั้งที่ 8 ปัจฉินิเทศและยุติการให้การปรึกษา
- ผู้วิจัยนำโปรแกรมที่สร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญด้านการให้การปรึกษาจำนวน 4 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพของโปรแกรม ระหว่างนิยามศัพท์ จุดมุ่งหมาย เนื้อหา และวิธีการดำเนินการ ผู้วิจัยปรับปรุงโปรแกรมตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญ แล้วจึงนำโปรแกรมการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นไปทดลองใช้ (try out) กับ บิดา มารดาของวัยรุ่นหญิงครรภ์แรก ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 ครอบครัว เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ด้านภาษา วิธีดำเนินการ อุปกรณ์และเวลาในการให้การปรึกษา แล้วจึงนำมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนดำเนินการทดลองในการวิจัย

การพิทักษ์สิทธิ์

งานวิจัยนี้ได้ดำเนินการพิจารณาผ่านจริยธรรมในการวิจัยจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา โดยผู้วิจัยเข้าแนะนำตัวกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมวิจัย พร้อมทั้งชี้แจงเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของการวิจัย การเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ รวมทั้งสิทธิในการปฏิเสธ การไม่เข้าร่วมการวิจัย หรือถอนตัวจากการวิจัยโดยไม่มีผลกระทบใดๆ จากนั้นผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างลงลายมือชื่อในใบยินยอมเข้าร่วมการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยติดต่อประสานงาน กับ ผู้อำนวยการโรงพยาบาลแห่งหนึ่งในจังหวัดระยอง และหัวหน้ากลุ่มงานสูติ-นรีเวช ที่แผนกฝากครรภ์ เพื่อคัดเลือกตัวอย่าง โดยใช้แบบวัดการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกนำคะแนนที่ได้มาพิจารณาเพื่อจัดเรียงจากน้อยไปมากและเลือกครอบครัวที่มีคะแนนน้อยที่สุดขึ้นไป 10 ครอบครัว เพื่อเป็นตัวอย่างสอบถามความสมัครใจเข้าร่วมการทดลอง หลังจากนั้นสุ่มเข้ากลุ่ม (random assignment) เป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 5 ครอบครัว ผู้วิจัยดำเนินการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นตามโปรแกรมทั้งหมด 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ติดต่อกัน 4 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมจะไม่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น โดยให้ดำเนินชีวิตประจำวันตามปกติ เมื่อสิ้นสุดการทดลองทันที ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรก และอีก 2 สัปดาห์ทำแบบวัดอีกครั้งทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เพื่อเป็นการติดตามผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนน

การยอมรับของครอบครัวในระยะวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบวัดซ้ำประเภทหนึ่งตัวแปรระหว่างกลุ่มและหนึ่งตัวแปรภายในกลุ่ม (repeated measures analysis of variance: one between-subjects variable and one within-subjects variable) (Howell, 2007, 449-452) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของบอนเฟอโรนี (Bonferroni procedure)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

จากตาราง 1 พบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลา (I x G) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล (Interval) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นและกลุ่มควบคุม (group) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 1

ตาราง 1 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรก ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง

Source of Variation	df	SS	MS	F	p
Between Subjects					
Group (G)	1	3040.13	3040.13	94.24	.000
SS w/in Groups	8	258.07	32.26		
Within Subjects					
Interval (I)	2	2352.20	1176.10	1294.79	.000
I x G	2	1904.27	952.13	1048.22	.000
I x SS w/in Groups	16	14.53	0.91		
Total					

ในระยะก่อนการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นและกลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลอง ($\bar{X} = 115.70$) และกลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 118.10$) ในระยะก่อนการทดลองไม่แตกต่างกัน

ในระยะหลังการทดลองค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 แสดงว่า ในระยะหลังการทดลอง กลุ่มทดลองที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกสูง ($\bar{X} = 150.60$) กว่ากลุ่มควบคุม

($\bar{X} = 119.40$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 2

ในระยะติดตามผล ค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่าในระยะติดตามผล กลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรก ($\bar{X} = 152.10$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 120.50$)

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 2

ค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลแตกต่างจากระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกในระยะติดตามผลและระยะหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังแสดงในตาราง 3

ตาราง 2 ผลการทดสอบผลย่อยของวิธีการทดลองในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผลของกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นและกลุ่มควบคุม

	Source of Variation	df	SS	MS	F
Pre-Test	Between Group	1	14.40	14.40	1.27
	Within Group	24	272.60	11.36	
Post-Test	Between Group	1	2433.60	2433.60	214.26
	Within Group	24	272.60	11.36	
Follow Up	Between Group	1	2496.40	2496.40	219.79*
	Within Group	24	272.60	11.36	

$F_{.05}(1,24) = 4.26, *p < .05$

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกของกลุ่มทดลองที่ได้รับการรักษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล ด้วยวิธีการทดสอบแบบ Bonferroni

Pairwise Comparisons	Mean Difference	S.E.	p
Posttest-Pretest	34.90*	.79	.000
Follow Up-Pretest	36.40*	.73	.000
Follow Up-Posttest	1.50*	.35	.04

การอภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการและระยะเวลาการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่าวิธีการทดลองกับระยะเวลาของการทดลองส่งผลต่อการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกร่วมกัน จึงทำให้ค่าเฉลี่ยคะแนนการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีคะแนนสูงขึ้น

2. ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกที่ได้รับการปรึกษารายครอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีคะแนนการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลที่ปรากฏนี้อธิบายได้ว่าโปรแกรมการปรึกษาทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นที่ผู้วิจัยสร้างสามารถเพิ่มการยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกทั้ง 4 ด้าน ตามกรอบแนวคิดของของ Herring (2011) การกำหนดการปรึกษารายครอบครัวจำนวน 8 ครั้ง ครั้งละ 60 นาที โดยในแต่ละครั้ง เป็นการฝึกทักษะในแต่ละด้านขององค์ประกอบการยอมรับของครอบครัว โดยผู้วิจัยมีการดำเนินการอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้สมาชิกในครอบครัวเกิดความชำนาญ และมีความมั่นใจจนกระทั่งสามารถนำไปปฏิบัติได้ในชีวิตจริง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการปรึกษาและเทคนิคต่าง ๆ เพื่อช่วยให้สมาชิกครอบครัวเกิดการเชื่อมโยงของกระบวนการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งทางด้านความคิด อารมณ์ความรู้สึก ที่ส่งผลต่อการยอมรับของครอบครัวและความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น เทคนิคที่ใช้ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้รับการศึกษา การทำแผนภูมิครอบครัว (genogram) การจัดการกับสามเหลี่ยมสัมพันธ์ (triangulation) การสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว (person to person relationship) เทคนิคการเผชิญหน้า (confrontation) ประกอบ

กับครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกในกลุ่มที่ได้รับการปรึกษาครอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีความสนใจ ตั้งใจอยากที่จะเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง จึงทำให้ครอบครัวให้ความสำคัญในการเข้าร่วมการปรึกษา ให้ความสำคัญในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี มีความตั้งใจในการฝึกทักษะต่าง ๆ ในแต่ละครั้ง ซึ่งเป็นความรู้สึกที่ ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกไม่เคยได้สัมผัสมาก่อน ทำให้ครอบครัวกลุ่มนี้ได้ทราบถึงวิธีการและเทคนิคที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาตนเอง ซึ่งแตกต่างจากกลุ่มควบคุม ที่ไม่ได้รับการปรึกษาตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น

3. ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกที่ได้รับการปรึกษารายครอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีคะแนนการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลที่ปรากฏนี้อธิบายได้ว่า เกิดจากโปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ที่ทำให้กลุ่มตัวอย่างในแต่ละครอบครัวได้รับการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงตนเองตามองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านของการยอมรับของครอบครัว การฝึกฝนทักษะผ่านกิจกรรมและเทคนิคต่าง ๆ ที่ผู้วิจัยใช้ในโปรแกรมการให้การปรึกษาครอบครัว ตั้งแต่ครั้งแรกจนถึงครั้งสุดท้าย ได้ช่วยให้กลุ่มตัวอย่างค่อย ๆ ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงตนเอง ทั้งทางด้านความคิด อารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรม จนกระทั่งสามารถพัฒนาการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นให้เพิ่มสูงขึ้นได้และยังคงสูงอยู่อย่างต่อเนื่อง แม้ว่าจะผ่านระยะเวลาหลังการทดลองไปแล้ว 2 สัปดาห์

4. ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกที่ได้รับการปรึกษารายครอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีคะแนนการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากกลุ่ม

ทดลองได้เรียนรู้และได้รับการฝึกทักษะตามโปรแกรมการศึกษาคอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่น ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้แยกแยะความคิด ประเมินอารมณ์ ความรู้สึก ลดปฏิกริยาโต้ตอบทางอารมณ์ของบุคคลในครอบครัวลดอาการต่าง ๆ ที่เกิดจากความวิตกกังวลปรับปรุงความสัมพันธ์ในระบบครอบครัว โดยการลดสามเหลี่ยมสัมพันธ์ของครอบครัวลง และสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัวกับสมาชิกหลาย ๆ คนในครอบครัว ทำให้ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกได้มองเห็นปัญหาในแบบองค์รวมทั้งระบบ และเกิดความเข้าใจถึงความเชื่อมโยงกันของระบบอารมณ์ในครอบครัว ส่งผลถึงการยอมรับของครอบครัวเพิ่มขึ้น ทำให้มีคะแนนการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นในระยะหลังการทดลองสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง

5. ครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกที่ได้รับการศึกษาคอบครัวตามทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีคะแนนการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่น ในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อธิบายได้ว่า ผลการให้การปรึกษาทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นมีผลทำให้เกิดการพัฒนาการยอมรับของครอบครัวต่อการตั้งครรภ์ของหญิงวัยรุ่นและความต่อเนื่อง และการดำเนินการอย่างมีลำดับขั้นตอนของโปรแกรมมีส่วนทำให้การยอมรับของครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกมีความคงทนต่อเนื่องแม้เวลาผ่านไป 2 สัปดาห์ก็ตาม เนื่องจากครอบครัววัยรุ่นหญิงครรภ์แรกได้ศึกษาเรียนรู้ และฝึกฝนทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลถึงการยอมรับของครอบครัวอย่างคงทนถาวรต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ด้านผู้ให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาที่สนใจนำผลการวิจัยไปใช้จะต้องศึกษาตัวแปรตามคือ การยอมรับของครอบครัว ให้เข้าใจชัดเจน เพื่อ

ประยุกต์ใช้ในการดำเนินการให้การปรึกษาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ด้านเทคนิคการให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาที่สนใจนำผลการวิจัยไปใช้ ควรใช้เทคนิคให้ผู้รับการปรึกษาได้ฝึกทักษะ การสร้างความสัมพันธ์แบบตัวต่อตัว จนกระทั่งเกิดความชำนาญ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความมั่นใจในการนำไปปฏิบัติในชีวิตจริง

3. ด้านการพัฒนาโปรแกรม สำหรับผู้ที่จะนำโปรแกรมไปใช้ควรศึกษาโปรแกรมให้ชัดเจน อาจจะต้องรับการอบรมพื้นฐานจากนักจิตวิทยาการปรึกษาหรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้เกิดหลักการแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ เพื่อลดความผิดพลาด และสามารถนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์

4. ควรทำการศึกษาการยอมรับของครอบครัว ในตัวอย่างที่หลากหลาย เช่น ครอบครัวที่มีบุตรเป็นโรคทางพันธุกรรม ครอบครัวที่บุตรมีพฤติกรรมข้ามเพศ ครอบครัวที่มีสมาชิกเจ็บป่วยเรื้อรัง ครอบครัวที่มีสมาชิกพิการหรือสูญเสียอวัยวะ ครอบครัวที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้เกิดมุมมอง แนวคิดที่แตกต่างของแต่ละกลุ่มบุคคล

5. ควรทำการศึกษาการยอมรับของครอบครัวในรูปแบบของการให้การปรึกษารายบุคคล หรือการให้การปรึกษาแบบกลุ่ม เพื่อศึกษาผลการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

6. ควรมีการศึกษาผลการใช้โปรแกรมการให้การศึกษาคอบครัวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นกับตัวแปรตามอื่นๆ เช่น สัมพันธภาพระหว่างพี่น้อง สัมพันธภาพระหว่างคู่สมรส การทำหน้าที่ของครอบครัว เป็นต้น หรือกับครอบครัวในรูปแบบของการให้การปรึกษากลุ่ม เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดในมุมมองความคิดที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

เพ็ญญา กุลนภาดล. (2555). การศึกษาคอบครัวตามแนวทฤษฎีการเชื่อมโยงระหว่างรุ่นสู่รุ่น: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 23(3), 57-66.

- Ansari, B., & Qureshi, S. S. (2013). *Parental acceptance and rejection in relation with self-esteem in adolescents. Interdisciplinary Journal of contemporary research in business*, 4(11), 552-557.
- Herring, A. L. (2011). *An investigation of the HOME and family questionnaire's concurrent and predictive validity*. University of Southern Mississippi, USA.
- Howell, D. C. (2007). *Statistical methods for psychology* (6th ed.). Belmont, CA: Thomson Brooks-Cole/Wadsworth
- Rohner, P. R. (2007). *Introduction to parental acceptance-rejection Theory, Method, evidence, and implication*. University of Connecticut, USA.
- Ryan, C. (2010). Family acceptance in adolescence and the health of LGBT young adults. *Journal of Child and Adolescent Psychiatric Nursing*, 23(4), 205-213.
- Winner, J. B., Brown, R. D., & Michels, M. K. (1991). *Statistic principles in experimental design* (3th ed.). U.S.A.: McGraw-Hill, Inc.